

ZIW

Kraków

Zarząd Infrastruktury Wodnej w Krakowie

Jaka fontanna
na Ryнку Głównym
w Krakowie?

Ryc. 1

1964 rok – fontanna prof. Zina staje na płycie Rynku Głównego

Fontanna zaprojektowana na Rynek Główny przez prof. Wiktora Zina w latach 1962-1964, zwana potocznie „kanapą” cieszyła mieszkańców do 2005 roku, kiedy rozpoczęto remont płyty Rynku oraz budowę oddziału Muzeum Krakowa – Rynek Podziemny.

TECHNIKA I TECHNOLOGIA

Fontanna zaprojektowana była na planie kwadratu. Składała się z dwóch basenów. Elementy kamienne wykonane były z granitu Impala, natomiast dekoracyjne żabki na liściach liliowca z mosiądzu.

Na środku fontanny znajdował się system nawadniający - okrągły z symbolami znaków zodiaku oraz symbol słońca wykonany techniką repusowania.

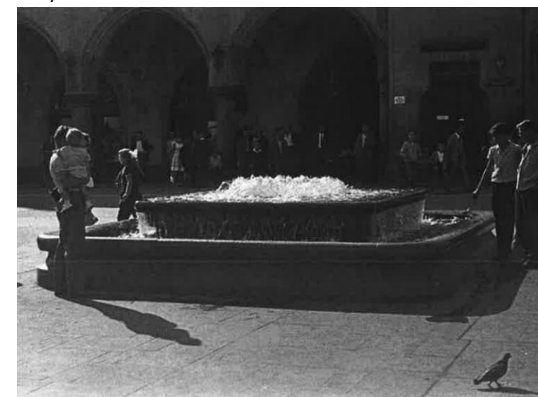
Ryc. 2

Ryc. 3

Ryc. 4

Ryc. 5

2005 rok -fontanna prof. Zina zdemontowana

Zdemontowana fontanna z Rynku Głównego była magazynowana na ul. Za Torem przy siedzibie Zarządu Zieleni Miejskiej.

W 2020 roku, na wniosek mieszkańców dzielnicy XII Bieżanów-Prokocim została zamontowana w Parku Jerzmanowskich, gdzie można podziwiać jej piękno.

Nie ma możliwości przeniesienia jej z powrotem na jej pierwotne miejsce - na Rynek Główny.

Ryc. 6

Ryc. 7

Ryc. 8

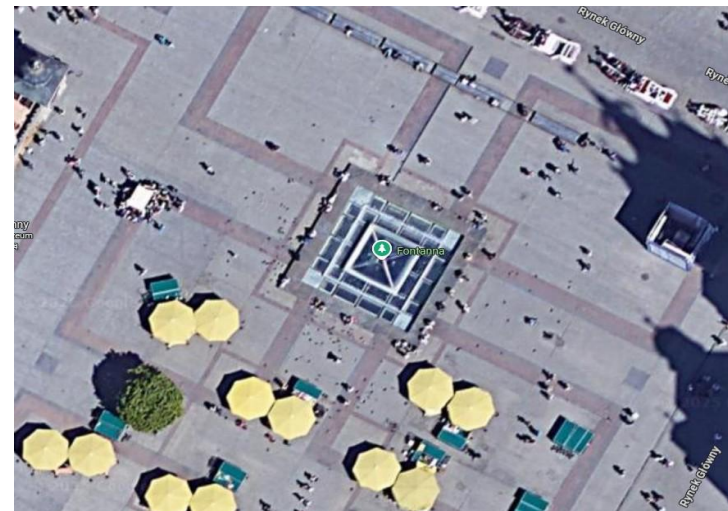

Remont płyty Rynku Głównego

W latach 2005-2008 przeprowadzono badania archeologiczne i remont płyty Rynku Głównego, a w 2010 wybudowano nową fontannę – „Kryształ” ze szkła hartowanego, w kształcie piramidy.

Jej konstrukcja miała doświetlać Muzeum oraz dawać zwiedzającym je turystom widok na wieżę kościoła Mariackiego.

Muzeum Rynek Podziemny oraz projekt przeszklenia pod fontanną był autorstwa prof. Andrzeja Kadłuczki.

Ryc. 9

Ryc. 10

Nowa fontanna stanęła na Rynku

Fontanna została wyposażona w iluminację świetlną. Przez szklane dno, z góry można oglądać wnętrze Muzeum Rynek Podziemny.

W wyniku aktów wandalizmu oraz działania warunków atmosferycznych, fontanna uległa awarii i w 2023 roku została wyłączona.

Ryc. 11

Ryc. 12

Awarie i problemy techniczne

Wg ekspertyzy z listopada 2023 roku wykonanej przez prof. Karczmarczyka na zlecenie KEGW, fontanna uległa rozszczelnieniu na łączeniach elementów szklanych oraz doszło do przemieszczeń kamiennych płyt formujących obwód fontanny. Pojawiły się przecieki.

Ryc. 13

Ekspertyza techniczna określająca stan techniczny fontanny „Kryształ” na Rynku Głównym w Krakowie

Stan przeszklenia - stwierdzono narastające nieszczelności elementów szklanych, będące efektem oddziaływania wody i zużycia eksploatacyjnego. Zidentyfikowano nieszczelności na stykach tafli szkła, co prowadzi do przenikania wody do wnętrza konstrukcji.

Części elementów szklanych utraciło przejrzystość przez zadrapania, zmatowienia i delaminację, co negatywnie wpływa na estetykę i funkcję świetlika. Tafla południowa została uszkodzona w wyniku dewastacji. Uszkodzenie to nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla osób ani Muzeum Rynek Podziemny.

Ryc. 14-17

„Podczas oględzin zaobserwowano przemieszczenia elementów dystansowych – podkładek znajdujących się między szkłem, a elementem mocującym. Na powierzchni szkła zaobserwowano nieregularną siatkę pęcherzyków powietrza. Wynika to z utraty międzywarstwowej przyczepności. Głębokość penetracji zjawiska postępuje w kierunku od krawędzi do środka płyty.”

Instalacje elektryczne i oświetleniowe - infrastruktura okazała się wyraźnie wyeksploatowana, nie spełnia współczesnych standardów normatywnych pod względem bezpieczeństwa użytkowania i odporności na warunki atmosferyczne oraz środki chemiczne do fontann.

Ryc. 18

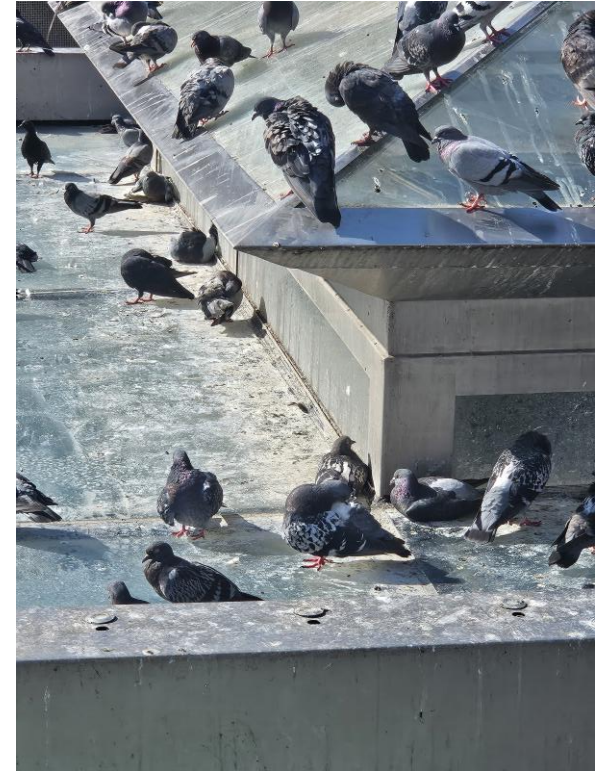
Gołębie i awarie

Ryc. 19

Ryc. 20

Ryc. 21

Awarie

Uszkodzenia mechaniczne i przemieszczenia granitowych okładzin

- przemieszczenia oraz uszkodzenia płyt granitowych biegnących wokół fontanny, powstające na skutek nieprawidłowego mocowania, zmian temperatury i obciążeń eksploatacyjnych; płyty wymagają całkowitej rozbiórki i nowych rozwiązań montażowych.

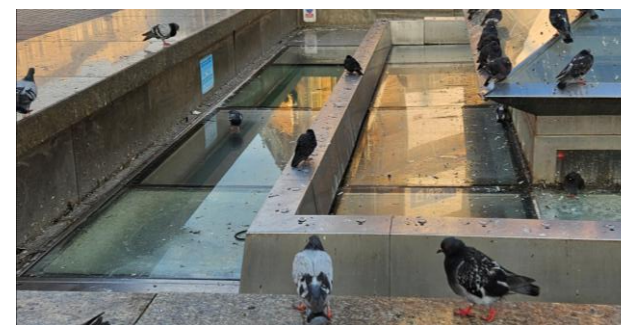
Ekspertyza techniczna wskazuje ponadto, że niekontrolowane przemieszczenia oraz uszkodzenia obrzeży wpływają negatywnie nie tylko na estetykę i bezpieczeństwo użytkowania, ale bezpośrednio zwiększają ryzyko powstania przecieków w obrębie fontanny oraz podbudowy i przestrzeni poniżej poziomu gruntu.

Ryc. 22

Ryc. 23

Ryc. 24

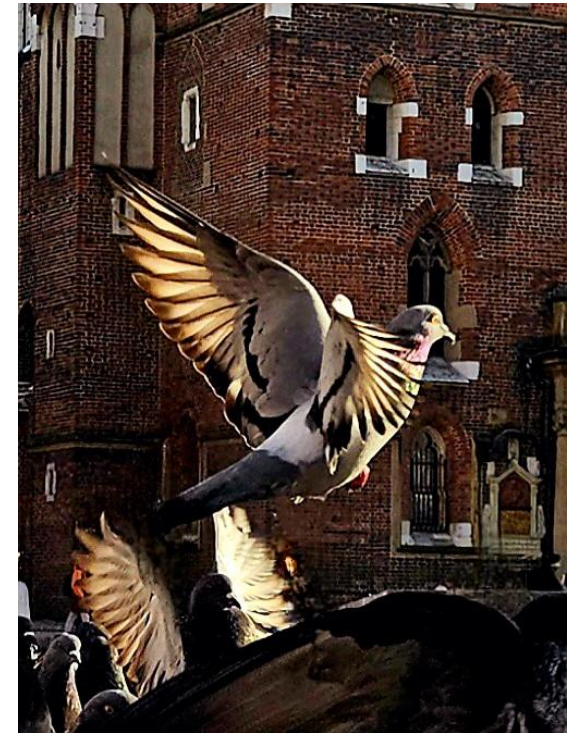
Gołębie

Po wyłączeniu, fontanna stała się siedliskiem gołębi, powodując spore zanieczyszczenie. Obecnie firma sprzątająca usuwa zanieczyszczenia 3 razy dziennie.

Miasto zdecydowało zrezygnować z naprawy, ponieważ szacunkowy koszt (ok. 1 500 000 zł) byłby zbyt wysoki w stosunku do kontrowersji co do jej wyglądu oraz dużego prawdopodobieństwa nowych uszkodzeń, wynikających z wadliwego wykonania pierwotnego.

Ryc. 25

Ryc. 26

Nowa koncepcja – nowa fontanna

Zarząd Infrastruktury Wodnej zleci zaprojektowanie i wybudowanie nowej fontanny na Rynku Głównym. Będzie bardziej wytrzymała i będzie wkomponowywać się w historię i architekturę Starego Krakowa.

Niezbędne są konsultacje społeczne, w celu wspólnego opracowania koncepcji nowego obiektu.

Zakres konsultacji obejmuje kształt, kolor kamienia, figury, rodzaj strumienia wody ewentualnie światło i dźwięk.

Obok- przykładowe fontanny z innych miast

Ryc. 27

Ryc. 28

Ryc. 29

Konsultacje społeczne – chcemy poznać opinię mieszkańców w sprawie fontanny na Rynku Głównym

W dniach od 8 września do 03 października 2025 roku odbywają się konsultacje społeczne. Celem konsultacji jest poznanie opinii i oczekiwań mieszkanki i mieszkańców Krakowa w zakresie koncepcji nowej fontanny, która zostanie wybudowana na Rynku Głównym w miejscu istniejącej fontanny „Kryształ”. Konsultacje mają umożliwić wybór rozwiązań estetycznych i funkcjonalnych zgodnych z charakterem przestrzeni publicznej i potrzebami społeczności lokalnej. Szczególny nacisk położony zostanie na elementy wpływające na estetykę, walory użytkowe oraz odbiór przestrzenny nowej fontanny.

Zebrane opinie i propozycje zostaną wykorzystane do stworzenia koncepcji nowej fontanny na Rynku Głównym, która będzie odpowiedzią na potrzeby społeczności lokalnej.

16.09 zapraszamy mieszkańców do wspólnej dyskusji

**do prezentacji wykorzystano fotografie archiwalne, prywatne oraz z internetu:*

- Ryc. 1,4,6-8, 13, 19-26 – prywatne archiwum fotograficzne– Doroty Mysona-Zajęc z Zarządu Infrastruktury Wodnej w Krakowie
- Ryc.2,3,5 z opracowania: „Fontanna wg projektu Wiktora Zina” Program prac konserwatorskich, 08.2017 r.
- Ryc.9 - Lokalizacja fontanny na mapie Google Maps
- Ryc.10, 14-18: „Ekspertyza techniczna określająca stan Fontanny „Kryształ” na Rynku Głównym w Krakowie” wykonana na zlecenie Klimat-Energia-Gospodarka Wodna – 11.2023 r. przez Zespół autorski: dr inż. Stanisław Karczmarczyk, dr inż. Wiesław Bereza, mgr inż. Wojciech Jaśkiewicz - dokumentacja fotograficzna wykonana przez autorów opracowania,
- Ryc.11 - Fb @krakow_pl (https://x.com/krakow_pl/status/1958856295483662674)
- Ryc.12 - <https://kr24.pl/krakow/fontanna-krysztal-zniknie-z-ryнку-powrot-do-tradycji/>
- Ryc.27 - https://pl.pngtree.com/freebackground/fountain-in-traffic-square-in-london-european-pretty-outdoor-photo_3739241.html
- Ryc.28 - <https://www.getyourguide.pl/lyon-l295/lyon-wycieczka-z-przewodnikiem-po-lyonie-t593376/>
- Ryc.29 - <https://hispanico.pl/font-magica-barcelona/>

DZIĘKUJE ZA UWAGĘ.

**Zarząd
Infrastruktury Wodnej
w Krakowie**